

Finansdepartementet
Ert dnr: Fi2019/02619/OU

Yttrande – Promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen

Örebro kommun har beretts tillfälle att yttra sig över Konkurrensverkets remiss ”Promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen”. Nedan följer Örebro kommuns synpunkter.

Övergripande synpunkter

Från svensk sida har man valt att detaljreglera upphandlingar där EU:s upphandlingsdirektiv inte föreskriver detta, vilket medför att den svenska upphandlingslagstiftningen är komplicerad. Tröskeln för att överpröva upphandlingar i domstol är låg och Sverige ligger högt i antal överprövade upphandlingar i jämförelse med andra EU-länder. Det medför stora kostnader och även stor osäkerhet – både för upphandlande myndighet och för tilldelade leverantörer då tidsaspekten vid överprövning är osäker. Det kan ibland ta upp till ett år i första instans.

Vid anbudsprövning får många anbud förkastas på grund av bagatellartade fel – det kan vara en underskrift eller en bilaga som inte finns bifogad. Detta innebär tyvärr att den som är bäst på att lämna anbud vinner upphandlingen i stället för den som lämnat bästa anbudet, vilket är djupt otillfredsställande och särskilt missgynnar små företag som inte har tillgång till upphandlingsrättslig expertis som kan bistå dem. Från och med 2020 gäller dessutom lagstiftning om statistik på upphandlingsområdet som kommer att innebära ökade administrativa bördor för de upphandlande myndigheterna.

Både Överprövningsutredningen (SOU 2015:12) och Förenklingsutredningen (SOU 2018:44) har lämnat olika förslag på hur man kan få ner antalet överprövningar samt göra regelverket enklare. Örebro kommun undrar varför det inte finns några förslag från regeringen med anledning till dessa utredningar. Det måste bli lättare att göra rätt, både för upphandlande myndigheter och för leverantörer som vill lämna anbud. I dagsläget finns det många leverantörer som inte ser den offentliga affären som attraktiv.

Ökning av tillsynsmyndighetens möjlighet till ingripande genom att meddela föreläggande och förbud

Örebro kommun avstyrker förslagen om att Konkurrensverket ska få utvidgade möjligheter till ingripande enligt de olika upphandlingslagarna och enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering genom att få befogenhet att meddela förelägganden och förbud. Det stora antalet överprövningar och upphandlingsskadeavgiftsmål visar att det finns tillräckliga rättsmedel för att pröva frågor om påstådd felaktig tillämpning av lagarna.

Örebro kommun avstyrker att Konkurrensverket ska ges möjlighet att besluta om att ett förbud eller föreläggande ska gälla omedelbart. Det är fullt tillräckligt att beslutet gäller från och med att det vinner laga kraft. Det är oproportionerligt och obehövt att förbud och förelägganden ska kunna gälla omedelbart.

Höjning av upphandlingsskadeavgiftens storlek, förlängd tidsfrist för ansökan om upphandlingsskadeavgift och förelägganden och vite

Örebro kommun avstyrker förslaget om att fördubbla storleken på upphandlingsskadeavgiften till högst 20 miljoner kronor. I de granskningar som Konkurrensverket genomfört kan man tydligt se att bättring skett och åtgärder gjorts hos upphandlande myndigheter. Att höja upphandlingsskadeavgiften till det dubbla innebär inte att upphandlande myndigheter kan bättra sig i ett högre tempo.

Förlängd tidsfrist för ansökan om upphandlingsskadeavgift

Örebro kommun anser att den nuvarande tidsfristen för att ansöka om upphandlingsskadeavgift är fullt tillräcklig. Den nuvarande regleringen innebär en ändamålsenlig avvägning mellan osäkerheten som det innebär för den upphandlande myndigheten att en talan kan väckas och tillsynsmyndighetens behov av tid för att utreda om överdelser mot upphandlingslagstiftningen förekommit. Förslaget om en fördubbling av tidsfristen till två år avstyrks därför. Det bör noteras att även Överprövningsutredningen och regeringen i prop. 2009/10:180 (s. 209) har gjort bedömningen att ett år är en väl avvägd tid.

Förelägganden och vite

Örebro kommun avstyrker förslagen om utvidgade befogenheter för Konkurrensverket att utfärda förelägganden och förbud samt om vite. Det skulle skapa än större oreda om Konkurrensverket ingriper med förelägganden och förbud långt efter det att möjligheten att föra tala om upphandlingsskadeavgift löpt ut.

Införandet av ytterligare sanktionsmöjligheter är helt fel väg att gå. Det gör att fokus i än högre grad kommer att handla om att hitta fel. Att införa

bestämmelser om vite skulle dessutom belasta domstolarna ytterligare, eftersom både beslut om vite och frågan om utdömning av vite kommer att kunna prövas i domstol. Beslut som förenas med vite kommer sannolikt att överklagas i högre utsträckning än tidigare, och dessutom tillkommer utdömandemålen. Behovet av att kunna förena ett beslut med vite är heller inte tillräckligt stort. Något övertygande underlag för detta föreligger inte. Domstolarnas resurser bör i högre grad läggas på att avgöra mål om överprövning av upphandlingar, eftersom överprövningarna ofta gör att upphandlingar försenas vilket medför stora samhällsekonomiska kostnader.

Tillsynsmyndigheten kan besluta att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift samt motverkande av korruption

Örebro kommun tillstyrker förslaget om att tillsynsmyndigheten får besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift, om myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller om det finns synnerliga skäl. Anser tillsynsmyndigheten att det saknas skäl för att ansöka om upphandlingsskadeavgift i ett enskilt fall, är det onödigt att myndigheten åläggs att ändå göra det.

Örebro kommun tillstyrker förslaget att Konkurrensverket i sin tillsyn ska uppmärksamma och motverka korruption och annat förtroendeskadligt agerande.

Sammanfattning

1. Örebro kommun anser att fokus bör ligga på att förenkla upphandlingsregelverket och avstyrker förslagen om att ge Konkurrensverket ökade möjlighet till ingripande genom att meddela föreläggande och förbud.
2. Örebro kommun avstyrker förslagen om höjning av upphandlingsskadeavgiften och förlängd tidsfrist, liksom förslaget om vite.
3. Örebro kommun tillstyrker förslagen om motverkande av korruption och möjlighet att avstå från att söka upphandlingsskadeavgift.

Per-Åke Sörman (C)

Ordförande

Kommunstyrelsens utskott för hållbar utveckling